

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 57.854/1/V
van 25 augustus 2015

avis 57.854/1/V
du 25 août 2015

over

sur

een ontwerp van koninklijk
besluit 'tot wijziging van het
koninklijk besluit van
11 juli 2002 houdende het
algemeen reglement
betreffende het recht op
maatschappelijke integratie'

un projet d'arrêté royal
'modifiant l'arrêté royal du
11 juillet 2002 portant
règlement général en matière
de droit à l'intégration sociale'

Op 10 juli 2015 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Maatschappelijke Integratie verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 26 augustus 2015,^(*) een advies te verstrekken over een ontwerp van koninklijk besluit ‘tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie’.

Het ontwerp is door de eerste vakantiekamer onderzocht op 18 augustus 2015. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Koen MUYLLE en Patricia DE SOMERE, staatsraden, Bruno PEETERS, assessor, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Rein THIELEMANS, eerste auditeur, en Tim CORTHAUT, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Wilfried VAN VAERENBERGH, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 25 augustus 2015.

*

Le 10 juillet 2015, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre de l'Intégration sociale à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, prorogé de plein droit jusqu'au 26 août 2015^(**), sur un projet d'arrêté royal ‘modifiant l'arrêté royal du 11 juillet 2002 portant règlement général en matière de droit à l'intégration sociale’.

Le projet a été examiné par la première chambre des vacations le 18 août 2015. La chambre était composée de Jo BAERT, président de chambre, Koen MUYLLE et Patricia DE SOMERE, conseillers d'État, Bruno PEETERS, assesseur, et Greet VERBERCKMOES, greffier.

Le rapport a été présenté par Rein THIELEMANS, premier auditeur, et Tim CORTHAUT, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Wilfried VAN VAERENBERGH, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 25 août 2015.

*

(*) Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege wordt verlengd met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juli en 31 juli of wanneer hij verstrijkt tussen 15 juli en 15 augustus.

(**) Ce délai résulte de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, *in fine*, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, qui précise que ce délai est prolongé de plein droit de quinze jours lorsqu'il prend cours du 15 juillet au 31 juillet ou lorsqu'il expire entre le 15 juillet et le 15 août.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET ONTWERP

2. Artikel 38 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 ‘houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie’ bepaalt dat iedere gerechtigde op een leefloon het bevoegde openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (hierna: OCMW) voor zijn vertrek ervan moet inlichten dat hij langer dan één maand in het buitenland zal vertoeven en de duur en de reden van het verblijf in het buitenland moet opgeven. De betaling van het leefloon wordt geschorst indien de gerechtigde langer dan één maand in het buitenland verblijft, tenzij het OCMW anders beslist wegens uitzonderlijke omstandigheden die dit verblijf wettigen.

Het voor advies voorgelegde ontwerp strekt er toe het voormelde 38 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 in die zin te wijzigen 1) dat iedere gerechtigde op het leefloon het OCMW moet inlichten over *elk* verblijf in het buitenland, 2) dat de betaling van het leefloon voor de dagen waarop de gerechtigde in het buitenland verblijft, wordt geschorst indien de betrokkene tijdens het lopende kalenderjaar langer dan 30 dagen in het buitenland heeft verbleven en 3) dat enkel *zeer* uitzonderlijke omstandigheden het verblijf in het buitenland kunnen wettigen (artikel 1 van het ontwerp).

Het ontworpen besluit treedt in werking op 1 september 2015 (artikel 2 van het ontwerp).

RECHTSGROND

3.1. Luidens de aanhef ervan vindt het ontwerp rechtsgrond in artikel 23 van de wet van 26 mei 2002 ‘betreffende het recht op maatschappelijke integratie’.

3.2. Het voormelde artikel 23 maakt deel uit van afdeling V (“Betaling”) van hoofdstuk III (“Procedure”) van titel II van de wet van 26 mei 2002 en luidt:

“§ 1. De eerste betaling van het leefloon geschiedt binnen de vijftien dagen van de beslissing; indien voorschotten werden toegekend, wordt het bedrag ervan in mindering gebracht van de sommen toegekend voor de periode waarop zij betrekking hebben.

De andere betalingen geschieden per week, per veertien dagen of per maand naar keuze van het centrum, zoals bepaald in de beslissing.

De Koning kan nadere regels voor deze uitbetaling bepalen.

(...)

§ 3. De Koning bepaalt de gevallen waarin de uitbetaling aan de gerechtigde wordt geschorst omdat hij het voorwerp uitmaakt van een maatregel van vrijheidsberoving of opsluiting.

(...)”

Zoals zowel uit het opschrift van de voormelde afdeling V, als uit de bewoordingen van artikel 23 van de wet van 26 mei 2002 blijkt, betreffen de in die bepaling neergelegde machtigingen aan de Koning enkel de betaling van het leefloon, en niet het recht op het leefloon als dusdanig.

3.3. Volgens de gemachtigde is het meer bepaald artikel 23, § 1, van de wet van 26 mei 2002 dat als rechtsgrond kan dienen voor het ontworpen besluit. Hieromtrent om nadere uitleg gevraagd, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

“Het artikel 38 van het Koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (hierna verkort geciteerd als KB) is onder het hoofdstuk betreffende de betalingsmodaliteiten (hoofdstuk VI) geplaatst. Deze bepaling heeft dan ook toepassing op artikel 23 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie (hierna verkort geciteerd als RMI-wet) en meer bepaald op artikel 23, § 1.

Het project van wijziging van artikel 38 KB kadert in de geest van het huidige artikel 38 KB. Het huidige artikel stelt dat het leefloon geschorst dient te worden indien de betrokkene langer dan 1 maand in het buitenland vertoeft. Het achterliggende idee bestaat erin dat het recht op maatschappelijke integratie als niet-bijdrageplichtige sociale-bijstandsregeling niet exporteerbaar is naar het buitenland. Opdat een persoon een recht kan openen op leefloon, dient deze zijn/haar werkelijke verblijfplaats in België te hebben in die zin dat deze persoon gewoonlijk en bestendig op het grondgebied dient te verblijven (art. 2 KB) integratie. Dit is een voorwaarde om überhaupt een recht op maatschappelijke integratie te openen (art. 3, 1° RMI-wet). Daarenboven dienen de overige voorwaarden van het recht op maatschappelijke integratie steeds te worden afgetoetst, in het bijzonder of de betrokkene over ontoereikende bestaansmiddelen beschikt (art. 3, 4° RMI-wet) en of de betrokkene al dan niet werkbereid is (art. 3, 5° RMI-wet).

Als de persoon zich gedurende een bepaalde periode in het buitenland bevindt, kunnen er vraagtekens geplaatst worden bij deze drie voorwaarden. Niet alleen is het onduidelijk of de persoon nog gewoonlijk en bestendig in België verblijft, maar daarenboven kan de persoon gedurende de periode dat hij/zij zich in het buitenland bevindt, zich niet op de arbeidsmarkt begeven. Er kunnen dus vragen worden gesteld bij de werkbereidheid van de persoon. En gezien het feit dat werken nog steeds de beste garantie geeft op een deelname aan het maatschappelijk leven, zou dus een verblijf in het buitenland voor een bepaalde periode dergelijke integratie bemoeilijken. Bovendien kunnen er zich vragen worden gesteld bij de behoefte van de persoon, indien het voor deze mogelijk is om voor een bepaalde periode naar het buitenland te gaan.

De voorwaarden voor het recht op maatschappelijke integratie en dus ook leefloon dienen nagegaan te worden door het OCMW via een sociaal onderzoek (art 19 § 1 RMI-wet). Deze geeft een nauwkeurige diagnose van de situatie van de betrokkene. Hierbij moet [hij] zijn medewerking verlenen aan het sociaal onderzoek (art. 19 § 2 RMI-wet). Op basis van het sociaal onderzoek, neemt het OCMW de beslissing om het recht van maatschappelijke integratie toe te kennen, dit te herzien of in te trekken of om een sanctie op te leggen (artikel 19 § 1 RMI-wet). Indien de betrokkene zich in het buitenland bevindt, kan het OCMW echter geen behoorlijk sociaal onderzoek voeren. En indien er

geen degelijk sociaal onderzoek kan worden gevoerd, kan het OCMW evenmin oordelen of nog steeds aan alle voorwaarden voor het recht op leefloon voldaan is. Het OCMW kan dus niet tot een beslissing komen tot herziening of stopzetting overeenkomstig art. 22 RMI-wet, of een sanctie overeenkomstig artikel 30 RMI-wet. Eens het sociaal onderzoek behoorlijk kan gevoerd worden, kan blijken dat ten onrechte leefloon werd verleend. Dit zou kunnen leiden tot een terugvordering ten laste van een persoon die ten onrechte leefloon heeft genoten overeenkomstig artikel 24 RMI-wet. De mogelijkheid tot schorsing van de uitbetaling van het leefloon komt hieraan tegemoet.

Het huidige artikel 38 KB en het project tot wijziging van artikel 38 KB hebben dan ook eenzelfde finaliteit, met name de uitbetaling van het leefloon schorsen wanneer de betrokkene langer dan 1 maand (30 dagen) in het buitenland verblijft. Toch stelt het huidige artikel 38 KB dat de uitbetaling van het leefloon slechts geschorst kan worden indien de betrokkene een onafgebroken periode van meer dan een maand in het buitenland verblijft. Het OCMW mag met andere woorden geen optelsom maken van verschillende kortere verblijven. Dit maakt het mogelijk voor een persoon om 29 dagen naar het buitenland te gaan, voor een paar dagen opnieuw naar België te komen om daarna opnieuw naar het buitenland te vertrekken, zonder dat de uitbetaling van zijn leefloon zal worden geschorst. Een schorsing van de uitbetaling van het leefloon op grond van het huidige artikel 38 KB is dus niet mogelijk. Het OCMW moet via een sociaal onderzoek nagaan of de betrokkene nog voldoet aan de voorwaarden van het recht op maatschappelijke integratie en meer bepaald aan de voorwaarde van artikel 3, 5° RMI-wet, echter rekening houdend met de problemen zoals hierboven beschreven. Middels het project van wijziging van artikel 38 KB, wordt de huidige werkwijze dan ook verwijnd en juridisch vastgelegd.”

3.4. Het ontworpen artikel 38 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 voorziet in een geval waarin de betaling van het leefloon wordt geschorst.

Luidens artikel 23, § 3, van de wet van 26 mei 2002 bepaalt de Koning de gevallen waarin de uitbetaling aan de gerechtigde van het leefloon wordt geschorst “omdat hij het voorwerp uitmaakt van een maatregel van vrijheidsberoving of opsluiting”. Bijgevolg is de machtiging aan de Koning beperkt tot dat geval, namelijk een maatregel van vrijheidsberoving of opsluiting. De Koning wordt niet gemachtigd de gevallen te bepalen waarin de uitbetaling aan de gerechtigde van het leefloon wordt geschorst omdat de betrokkene in het buitenland heeft verbleven.

Daarnaast bepaalt artikel 30, §§ 1 en 2, van de wet van 26 mei 2002 weliswaar gevallen waarin de uitbetaling van het leefloon wordt geschorst bij wijze van administratieve sanctie. Daargelaten het feit dat het verblijf in het buitenland niet tot die gevallen behoort, bevat die bepaling geen machtiging aan de Koning.

3.5. Aangezien artikel 23, § 3, van de wet van 26 mei 2002 de machtiging aan de Koning om de gevallen te bepalen waarin de uitbetaling van het leefloon wordt geschorst, beperkt tot de hypothese dat de gerechtigde “het voorwerp uitmaakt van een maatregel van vrijheidsberoving of opsluiting”, kan hij geen bijkomend geval van schorsing van de uitbetaling van het leefloon bepalen op grond van de in artikel 23, § 1, van diezelfde wet voorziene machtiging om de nadere regels van de uitbetaling te bepalen.

Noch artikel 23, § 3, noch enige andere bepaling van de wet van 26 mei 2002, bieden derhalve rechtsgrond voor het ontworpen besluit.¹⁻² Er moet bijgevolg een uitdrukkelijke rechtsgrond worden gecreëerd opdat de ontworpen regeling doorgang zou kunnen vinden.

3.6. De Raad van State ziet, gelet op hetgeen voorafgaat, af van een verder onderzoek van het ontwerp. De Raad heeft met name niet onderzocht of het ontwerp al dan niet bestaanbaar is met het door artikel 23 van de Grondwet gewaarborgde *standstill*-beginsel, of met het door het Europese Unierecht gewaarborgde vrij verkeer van personen.

3.7. Eerst nadat een aangepaste rechtsgrond voor de heroverwogen ontworpen regeling is uitgewerkt – die uiteraard ook om advies moet worden voorgelegd – en is aangenomen door de Kamer van volksvertegenwoordigers, kan een eveneens aangepaste versie van het ontworpen besluit opnieuw om advies worden voorgelegd.

*

¹ Anders wat het bestaande artikel 38 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 betreft: Arbrb. Brussel 15 maart 2007, R.G. nr. 11.437/06, *onuitgegeven* maar aangehaald in E. CORRA, “La condition de résidence”, in H. MORMONT en K. STANGHERLIN (eds.), *Aide sociale – Intégration sociale. Le droit en pratique*, Brussel, La Charte, 2011, 80-81.

² Ook artikel 3, 1°, van de wet van 26 mei 2002 biedt geen rechtsgrond. Krachtens deze bepaling is het recht op maatschappelijke integratie – en dus ook het recht op leefloon – gekoppeld aan de voorwaarde dat de persoon zijn werkelijke verblijfplaats in België heeft in de door de Koning te bepalen zin. De Koning heeft die wettelijke notie bepaald als “degene die gewoonlijk en bestendig op het grondgebied van het Koninkrijk verblijft, zelfs als hij niet over een woonst beschikt of niet is ingeschreven in de bevolkingsregisters bedoeld in artikel 1, § 1, 1°, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, voorzover hij op het grondgebied van het Rijk mag verblijven” (artikel 2 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 ‘houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie’). Het ontworpen besluit kan niet worden geacht uitvoering te geven aan het voormelde artikel 3, 1°, van de wet van 26 mei 2002 aangezien het niet beoogt een voorwaarde te bepalen die moet zijn voldaan om het recht op maatschappelijke integratie te genieten, maar het beoogt een geval van schorsing van betaling van het leefloon te regelen. Er wordt ook niet bepaald dat wie meer dan 30 dagen per kalenderjaar in het buitenland verblijft, niet meer geacht kan worden in België gewoonlijk en bestendig verblijf te houden tijdens dagen dat hij in het buitenland vertoeft.

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DU PROJET

2. L'article 38 de l'arrêté royal du 11 juillet 2002 'portant règlement général en matière de droit à l'intégration sociale' dispose que tout bénéficiaire d'un revenu d'intégration doit signaler au centre public d'aide sociale compétent (ci-après : CPAS), avant son départ, les séjours de plus d'un mois qu'il effectue à l'étranger et en préciser la durée et la justification. Le paiement du revenu d'intégration est suspendu lorsque le bénéficiaire séjourne plus d'un mois à l'étranger, à moins que le CPAS n'en décide autrement en raison de circonstances exceptionnelles justifiant ce séjour.

Le projet soumis pour avis a pour objet de modifier l'article 38, précité, de l'arrêté royal du 11 juillet 2002 en ce sens 1) que tout bénéficiaire du revenu d'intégration est tenu d'informer le CPAS de *tout* séjour à l'étranger, 2) que le paiement du revenu d'intégration est suspendu pour les jours où le bénéficiaire séjourne à l'étranger si, dans le courant de l'année civile en cours, l'intéressé a séjourné plus de 30 jours à l'étranger et 3) que seules des circonstances *tout à fait* exceptionnelles peuvent justifier le séjour à l'étranger (article 1er du projet).

L'arrêté en projet entre en vigueur le 1er septembre 2015 (article 2 du projet).

FONDEMENT JURIDIQUE

3.1. Selon son préambule, le projet trouve un fondement juridique dans l'article 23 de la loi du 26 mai 2002 'concernant le droit à l'intégration sociale'.

3.2. L'article 23, précité, relève de la section V (« Paiement ») du chapitre III (« Procédure ») du titre II de la loi du 26 mai 2002 et s'énonce comme suit :

« § 1er. Le premier paiement du revenu d'intégration est effectué dans les quinze jours de la décision; si des avances ont été consenties, leur montant est défalqué des sommes allouées pour la période correspondante.

Les autres paiements se font par semaine, par quinzaine ou par mois au choix du centre, tels que déterminés dans la décision.

Le Roi peut préciser les modalités de ce paiement.

(...)

§ 3. Le Roi fixe les cas dans lesquels le paiement est suspendu à l'égard du bénéficiaire qui fait l'objet d'une mesure de détention ou d'emprisonnement.

(...) ».

Il ressort, tant de l'intitulé de la section V précitée, que du libellé de l'article 23 de la loi du 26 mai 2002, que les délégations au Roi inscrites dans cette disposition ne visent que le paiement du revenu d'intégration, et pas le droit à ce revenu en tant que tel.

3.3. Le délégué est d'avis que c'est plus précisément l'article 23, § 1er, de la loi du 26 mai 2002 qui peut procurer un fondement juridique à l'arrêté en projet. Invité à fournir de plus amples explications, le délégué a répondu ce qui suit :

« Het artikel 38 van het Koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie (hierna verkort geciteerd als KB) is onder het hoofdstuk betreffende de betalingsmodaliteiten (hoofdstuk VI) geplaatst. Deze bepaling heeft dan ook toepassing op artikel 23 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie (hierna verkort geciteerd als RMI-wet) en meer bepaald op artikel 23, § 1.

Het project van wijziging van artikel 38 KB kadert in de geest van het huidige artikel 38 KB. Het huidige artikel stelt dat het leefloon geschorst dient te worden indien de betrokkene langer dan 1 maand in het buitenland vertoeft. Het achterliggende idee bestaat erin dat het recht op maatschappelijke integratie als niet-bijdrageplichtige sociale-bijstandsregeling niet exporteerbaar is naar het buitenland. Opdat een persoon een recht kan openen op leefloon, dient deze zijn/haar werkelijke verblijfplaats in België te hebben in die zin dat deze persoon gewoonlijk en bestendig op het grondgebied dient te verblijven (art. 2 KB) integratie. Dit is een voorwaarde om überhaupt een recht op maatschappelijke integratie te openen (art. 3, 1° RMI-wet). Daarenboven dienen de overige voorwaarden van het recht op maatschappelijke integratie steeds te worden afgetoetst, in het bijzonder of de betrokkene over ontoereikende bestaansmiddelen beschikt (art. 3, 4° RMI-wet) en of de betrokkene al dan niet werkbereid is (art. 3, 5° RMI-wet).

Als de persoon zich gedurende een bepaalde periode in het buitenland bevindt, kunnen er vraagtekens geplaatst worden bij deze drie voorwaarden. Niet alleen is het onduidelijk of de persoon nog gewoonlijk en bestendig in België verblijft, maar daarenboven kan de persoon gedurende de periode dat hij/zij zich in het buitenland bevindt, zich niet op de arbeidsmarkt begeven. Er kunnen dus vragen worden gesteld bij de werkbereidheid van de persoon. En gezien het feit dat werken nog steeds de beste garantie geeft op een deelname aan het maatschappelijk leven, zou dus een verblijf in het buitenland voor een bepaalde periode dergelijke integratie bemoeilijken. Bovendien kunnen er zich vragen worden gesteld bij de behoefte van de persoon, indien het voor deze mogelijk is om voor een bepaalde periode naar het buitenland te gaan.

De voorwaarden voor het recht op maatschappelijke integratie en dus ook leefloon dienen nagegaan te worden door het OCMW via een sociaal onderzoek (art 19 § 1 RMI-wet). Deze geeft een nauwkeurige diagnose van de situatie van de betrokkene. Hierbij moet [hij] zijn medewerking verlenen aan het sociaal onderzoek (art. 19 § 2 RMI-wet). Op basis van het sociaal onderzoek, neemt het OCMW de beslissing om het recht van maatschappelijke integratie toe te kennen, dit te herzien of in te trekken of om een sanctie op te leggen (artikel 19 § 1 RMI-wet). Indien de betrokkene zich in het buitenland bevindt, kan het OCMW echter geen behoorlijk sociaal onderzoek voeren. En indien er geen degelijk sociaal onderzoek kan worden gevoerd, kan het OCMW evenmin oordelen of nog steeds aan alle voorwaarden voor het recht op leefloon voldaan is. Het OCMW kan dus niet tot een beslissing komen tot herziening of stopzetting overeenkomstig art. 22 RMI-wet, of een sanctie overeenkomstig artikel 30 RMI-wet. Eens het sociaal onderzoek behoorlijk kan gevoerd worden, kan blijken dat ten onrechte leefloon werd verleend. Dit

zou kunnen leiden tot een terugvordering ten laste van een persoon die ten onrechte leefloon heeft genoten overeenkomstig artikel 24 RMI-wet. De mogelijkheid tot schorsing van de uitbetaling van het leefloon komt hieraan tegemoet.

Het huidige artikel 38 KB en het project tot wijziging van artikel 38 KB hebben dan ook eenzelfde finaliteit, met name de uitbetaling van het leefloonschorsen wanneer de betrokkene langer dan 1 maand (30 dagen) in het buitenland verblijft. Toch stelt het huidige artikel 38 KB dat de uitbetaling van het leefloon slechts geschorst kan worden indien de betrokkene een onafgebroken periode van meer dan een maand in het buitenland verblijft. Het OCMW mag met andere woorden geen optelsom maken van verschillende kortere verblijven. Dit maakt het mogelijk voor een persoon om 29 dagen naar het buitenland te gaan, voor een paar dagen opnieuw naar België te komen om daarna opnieuw naar het buitenland te vertrekken, zonder dat de uitbetaling van zijn leefloon zal worden geschorst. Een schorsing van de uitbetaling van het leefloon op grond van het huidige artikel 38 KB is dus niet mogelijk. Het OCMW moet via een sociaal onderzoek nagaan of de betrokkene nog voldoet aan de voorwaarden van het recht op maatschappelijke integratie en meer bepaald aan de voorwaarde van artikel 3, 5° RMI-wet, echter rekening houdend met de problemen zoals hierboven beschreven. Middels het project van wijziging van artikel 38 KB, wordt de huidige werkwijze dan ook verfijnd en juridisch vastgelegd ».

3.4. L'article 38, en projet, de l'arrêté royal du 11 juillet 2002 prévoit un cas dans lequel le paiement du revenu d'intégration est suspendu.

Selon l'article 23, § 3, de la loi du 26 mai 2002, le Roi fixe les cas dans lesquels le paiement du revenu d'intégration est suspendu à l'égard du bénéficiaire « qui fait l'objet d'une mesure de détention ou d'emprisonnement ». La délégation au Roi ne vise par conséquent que ce cas, à savoir celui d'une mesure de détention ou d'emprisonnement. Le Roi n'est pas habilité à fixer les cas dans lesquels le paiement au bénéficiaire du revenu d'intégration est suspendu pour le motif que l'intéressé a séjourné à l'étranger.

L'article 30, §§ 1er et 2, de la loi du 26 mai 2002 prévoit, certes, des cas dans lesquels le paiement du revenu d'intégration est suspendu à titre de sanction administrative. Indépendamment du fait que le séjour à l'étranger ne relève pas de ces cas, cette disposition ne comporte pas de délégation au Roi.

3.5. Dès lors que l'article 23, § 3, de la loi du 26 mai 2002 limite le pouvoir attribué au Roi de fixer les cas de suspension du paiement du revenu d'intégration à l'hypothèse dans laquelle le bénéficiaire « fait l'objet d'une mesure de détention ou d'emprisonnement », il ne peut fixer un cas supplémentaire de suspension du paiement du revenu d'intégration sur le fondement de la délégation permettant de préciser les modalités de ce paiement, prévue à l'article 23, § 1er, de cette même loi.

Ni l'article 23, § 3, ni aucune autre disposition de la loi du 26 mai 2002, ne procure par conséquent de fondement juridique à l'arrêté en projet¹⁻². Il s'impose dès lors de créer un fondement juridique exprès pour permettre au dispositif en projet de se concrétiser.

3.6. Vu ce qui précède, le Conseil d'État renonce à poursuivre l'examen du projet. Le Conseil n'a notamment pas examiné la compatibilité du projet avec le principe de *standstill* garanti par l'article 23 de la Constitution, ou avec la liberté de circulation des personnes garantie par le droit de l'Union européenne.

3.7. Ce n'est que lorsqu'un fondement juridique adapté aura été élaboré pour le dispositif en projet reconsidéré – lequel devra bien entendu aussi être soumis pour avis – et qu'il aura été adopté par la Chambre des représentants, qu'une version également adaptée de l'arrêté en projet pourra à nouveau être soumise pour avis.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Greet VERBERCKMOES

Jo BAERT

¹ *Il en va autrement* en ce qui concerne l'actuel article 38 de l'arrêté royal du 11 juillet 2002 : Trib. trav. Bruxelles, 15 mars 2007, R.G. n° 11.437/06, non publié, mais cité dans « La condition de résidence » (E. CORRA), H. MORMONT et K. STANGHERLIN (eds.), *Aide sociale – Intégration sociale. Le droit en pratique*, Bruxelles, La Charte, 2011, 80-81.

² L'article 3, 1°, de la loi du 26 mai 2002 ne procure pas davantage de fondement juridique. En vertu de cette disposition, le droit à l'intégration sociale - y compris le droit au revenu d'intégration - est subordonné à la condition que la personne ait sa résidence effective en Belgique, dans le sens à déterminer par le Roi. Le Roi a défini cette notion légale comme « celui qui séjourne habituellement et en permanence sur le territoire du Royaume, même s'il ne dispose pas d'un logement ou s'il n'est pas inscrit dans les registres de la population visés à l'article 1er, § 1er, 1°, de la loi du 19 juillet 1991 relative aux registres de la population, pour autant qu'il soit autorisé au séjour sur le territoire du Royaume » (article 2 de l'arrêté royal du 11 juillet 2002 'portant règlement général en matière de droit à l'intégration sociale'). L'arrêté en projet ne peut pas être réputé donner exécution à l'article 3, 1°, précité, de la loi du 26 mai 2002, dès lors qu'il ne vise pas à fixer une condition à laquelle il doit être satisfait pour bénéficier du droit à l'intégration sociale, mais qu'il vise à régler un cas de suspension du paiement du revenu d'intégration. Il n'est pas non plus prévu que celui qui séjourne à l'étranger plus de 30 jours par année civile, ne peut plus être considéré comme séjournant habituellement et en permanence en Belgique les jours où il demeure à l'étranger.